13/10/2021

Μία συγκλονιστική διήγηση του Φώτη Κόντογλου

/ Ορθόδοξες Προβολές

Του Φώτη Κόντογλου

Τὴ Λαμπροδευτέρα τὸ βράδυ, περασμένα μεσάνυχτα, πρὶν νὰ πλαγιάσω γιὰ νὰ κοιμηθῶ, βγῆκα στὸ μικρὸ περιβολάκι ποὺ ἔχουμε πίσω ἀπὸ τὸ σπίτι μας, καὶ στάθηκα γιὰ λίγο, κοιτάζοντας τὸ σκοτεινὸ οὐρανὸ μὲ τ᾽ ἄστρα.

Σὰν νὰ τὸν ἔβλεπα πρώτη φορά. Μοῦ φάνηκε πολὺ βαθύς, καὶ σὰν νὰ ἐρχότανε ἀπὸ πάνω μία μακρινὴ ψαλμωδία. Τὸ στόμα μου εἶπε σιγανά: «Ὑψοῦτε Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν, καὶ προσκυνεῖτε τῷ ὑποποδίῳ τῶν ποδῶν αὐτοῦ». Ἕνας ἁγιασμένος γέροντας μοῦ εἶχε πεῖ μία φορὰ πὼς κατὰ τοῦτες τὶς ὧρες ἀνοίγουνε τὰ οὐράνια. Ὁ ἀγέρας μοσκοβολοῦσε ἀπὸ τὰ λουλούδια κι ἀπὸ τὰ ἁγιοχόρταρα, ποὺ ἔχουμε φυτέψει. «Πλήρης δ᾽ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης τοῦ Κυρίου».

Θὰ στεκόμουνα ἔχει πέρα μοναχὸς ὡς τὸ ξημέρωμα. Σὰν νὰ μὴν εἶχα σῶμα, μήτε κανένα δεσμὸ μὲ τὴ γῆ. Ἀλλὰ συλλογίστηκα μήπως ξυπνήσει κανένας μέσα στὸ σπίτι καὶ ἀνησυχήσουνε ποὺ ἔλειπα, καὶ γι᾽ αὐτὸ μπῆκα μέσα καὶ ξάπλωσα.

Δὲ μὲ εἶχε θολώσει καλὰ-καλὰ ὁ ὕπνος, δὲν ξέρω ἂν ἤμουνα ξυπνητὸς ἢ κοιμισμένος, καὶ βλέπω μπροστά μου ἕναν ἄνθρωπο μὲ ἀλλόκοτη ὄψη. Ἦτανε κατακίτρινος, σὰν πεθαμένος, μὰ τὰ μάτια του ἤτανε σὰν ἀνοιχτὰ καὶ μ᾽ ἔβλεπε

τρομαγμένος. Τὸ πρόσωπό του ἤτανε σὰν μάσκα, σὰν μούμια, μὲ τὸ πετσί του γυαλιστερά, μαυροκίτρινο, καὶ κολλημένο στὸ νεκροκέφαλο μὲ ὅλα τὰ βαθουλώματα. Κοντανάσαινε σὰν λαχανιασμένος· στό ῾να χέρι του βαστοῦσε κάποιο παράξενο πράγμα, ποὺ δὲν κατάλαβα τί ἤτανε, καὶ μὲ τ᾽ ἄλλο ἔσφιγγε τὸ στῆθος του, λὲς καὶ πονοῦσε.

Ἐκεῖνο τὸ πλάσμα μ᾽ ἔκανε ν᾽ ἀνατριχιάσω. τὸ κοίταζα, καὶ μὲ κοίταζε, δίχως νὰ μιλήσει, σὰν νὰ περίμενε νὰ τὸ γνωρίσω. Καὶ στ᾽ ἀλήθεια, μ᾽ ὅλο ποὺ ἤτανε τόσο ἀλλόκοτο, σὰν νὰ μοῦ εἶπε μία φωνή: «Εἶναι ὁ τάδε!». Μόλις ἄκουσα τὴ φωνή, τὸν γνώρισα ποιὸς ἤτανε. Τότε κι ἐκεῖνος ἄνοιξε τὸ στόμα του κι ἀναστέναξε. Μὰ ἡ φωνή του σὰν νὰ ἐρχότανε ἀπὸ πολὺ μακριά, σὰ νά ῾βγαινε ἀπὸ κανένα βαθὺ πηγάδι.

Ἔβλεπα πὼς βρισκότανε σὲ μία μεγάλη ἀγωνία, κι ὑπόφερα κι ἐγὼ μαζί του. Τὰ χέρια του, τὰ πόδια του, τὰ μάτια του, ὅλα φανερώνανε πὼς βασανιζότανε. Ἀπάνω στὴν ἀπελπισία μου, πῆγα κοντά του νὰ τὸν βοηθήσω, μὰ ἐκεῖνος μοῦ ῾κανε νόημα μὲ τὸ χέρι του νὰ σταματήσω.

Ἄρχισε νὰ βογκᾶ, μὲ τέτοιον τρόπο, ποὺ πάγωσα. Ἔπειτα μοῦ λέγει: «δὲν ἦρθα, μὲ στείλανε. Ἐγὼ ὁλοένα τρέμω! Βρίσκομαι σὲ ζάλη μεγάλη. Παρακάλεσε τὸν Θεὸ νὰ μὲ λυπηθεῖ. Θέλω νὰ πεθάνω, μὰ δὲ μπορῶ. Ἄχ! Ὅσα ἔλεγες βγήκανε ἀληθινά. Θυμᾶσαι, λίγες μέρες πρὶν πεθάνω, ποὺ ἦρθες στὸ σπίτι μου καὶ μιλοῦσες γιὰ θρησκευτικά; Ἤτανε καὶ δυὸ ἄλλοι φίλοι μου, ἄπιστοι κι αὐτοὶ σὰν κι ἐμένα. Ἐκεῖ ποὺ μιλοῦσες, ἐκεῖνοι χαμογελούσανε. Σὰν ἔφυγες, μοῦ εἴπανε: Κρίμα, νά ῾χει τέτοιο μυαλό, καὶ νὰ πιστεύει στὶς ἀνοησίες ποὺ πιστεύουνε οἱ γριές! Μία ἄλλη μέρα, σοῦ εἶχα πεῖ ὅπως καὶ πολλὲς ἄλλες φορές: «Βρὲ Φ., μάζευε λεφτά, θὰ πεθάνεις στὴν ψάθα. Βλέπεις ἐγὼ πόσα ἔχω, καὶ πάλι θέλω κι ἄλλα».

Τότε μοῦ εἶπες: «Ἔχεις κάνει συμβόλαιο μὲ τὸν χάρο πὼς θὰ ζήσεις τόσα χρόνια ποὺ θέλεις, γιὰ νὰ καλοπεράσεις στὰ γερατειά σου;». Σοῦ λέγω ἐγώ: «Θὰ δεῖς πόσο χρόνο θὰ πάγω! Τώρα εἶμαι ἑβδομήντα πέντε. Θὰ περάσω τὰ ἑκατό. Ἔχω ἐξασφαλίσει τὰ παιδιά μου, ὁ γιός μου βγάζει λεφτὰ πολλά, τὴν κόρη μου τὴν πάντρεψα μ᾽ ἕναν πλούσιο ἀπὸ τὴν Ἀβησσυνία, ἐγὼ κι ἡ γυναίκα μου ἔχουμε καὶ παραέχουμε.

Ὄχι σὰν κι ἐσένα, ποὺ ἀκοῦς αὐτὰ ποὺ λὲν οἱ παπάδες Χριστιανικὰ τὰ τέλη τῆς ζωῆς ἡμῶν. Τί θὰ βγάλεις ἀπὸ τὰ Χριστιανικὰ τὰ τέλη; Παρᾶ νά ῾χεις στὴν τσέπη σου, καὶ μὴ σὲ μέλει. Ἐγὼ νὰ δώσω ἐλεημοσύνη; καὶ γιατί ἔκανε φτωχοὺς ὁ πολυεύσπλαχνος Θεός σας; γιὰ νὰ τοὺς θρέφω ἐγώ; Ἂμ βάζουνε ἐσᾶς καὶ ταΐζετε τοὺς τεμπέληδες, γιὰ νὰ πᾶτε στὸ Παράδεισο! Ἀκοῦς ἐκεῖ Παράδεισο; Ἐγὼ ξέρεις πὼς εἶμαι γιὸς παπᾶ, καὶ τὰ γνωρίζω καλὰ αὐτὰ τὰ κόλπα. Μὰ νὰ τὰ πιστεύουνε αὐτὰ οἱ μικρόμυαλοι. Ὄχι ὅμως κι ἐσύ, ποὺ ἔχεις τέτοια σπουδή, καὶ νὰ πᾶς χαμένος. Ἐσύ, ὅπως πᾶς, θὰ πεθάνεις πρὶν ἀπὸ μένα, θὰ πάρεις καὶ στὸ λαιμό σου

τὴν οἰκογένειά σου. μὰ ἐγώ, σοῦ λέγω καὶ σοῦ ὑπογράφω, σὰν γιατρός, ποὺ εἶμαι, πὼς θὰ ζήσω ἑκατὸ δέκα χρόνια».

Λέγοντας αὐτά, στριφογύριζε ἀπὸ δῶ κι ἀπὸ κεῖ, σὰν νὰ ψηνότανε ἀπάνω σὲ καμιὰ σκάρα, βγάζοντας κάτι μουγκρίσματα ἀπὸ τὸ στόμα του: «Ἄχ! Οὔχ! Οὔ! Οὔ! Οὔ! Χοῦ!»

Ἠσύχασε γιὰ λίγο καὶ ξαναεῖπε: «Αὐτὰ ἔλεγα, μὰ σὲ λίγες μέρες πέθανα! Πέθανα κι ἔχασα τὸ στοίχημα! Τί ταραχή! Τί τρομάρα τράβηξα!

Σαστισμένος, μία βουλίαζα καὶ μία ἀνέβαινα ἀπάνω, καὶ φώναζα: Ἔλεος! μὰ κανένας δὲν μ᾽ ἄκουγε. Ἕνα ρεῦμα μὲ κλωθογύριζε σὰν νά ᾽μουνα κανένα ψόφιο ποντίκι. Τί τράβηξα ὡς τὰ τώρα, καὶ τί τραβῶ. Τί ἀγωνία εἶναι αὐτή!

Ὅλα ὅσα ἔλεγες βγήκανε ἀληθινά. τὸ κέρδισες τὸ στοίχημα. Ἐγώ, τότε ποὺ βρισκόμουνα στὸ κόσμο ποὺ ζεῖς, ἤμουνα ὁ ἔξυπνος. Ἤμουνα γιατρός, κι εἶχα μάθει νὰ μιλῶ καὶ νὰ μ᾽ ἀκοῦνε, νὰ κοροϊδεύω τὴ θρησκεία, νὰ συζητῶ γιὰ χειροπιαστὰ πράγματα. Τώρα ὅμως βλέπω πὼς χειροπιαστὰ εἶναι ἐκεῖνα ποὺ τὰ ἔλεγα παραμύθια καὶ χαρτοφάναρα. Χειροπιαστὴ εἶναι ἡ ἀγωνία ποὺ βρίσκουμε. Ἄχ! Τοῦτος θὰ εἶναι ὁ σκώληξ ὁ ἀκοίμητος, τοῦτος θὰ εἶναι ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων!».

Ἀπάνω σ᾽ αὐτά, χάθηκε ἀπὸ τὰ μάτια μου, κι ἄκουγα μονάχα τὰ βογκητά του, ποὺ καὶ κεῖνα σβήσανε σιγὰ-σιγά. Μὲ πῆρε λίγο ὁ ὕπνος, μὰ σὲ μία στιγμή, κατάλαβα νὰ μὲ σπρώχνει ἕνα παγωμένο χέρι. Ἄνοιξα τὰ μάτια μου, καὶ τὸν βλέπω πάλι μπροστά μου. Τούτη τὴ φορὰ ἤτανε ἀκόμα πιὸ φριχτὸς καὶ πιὸ μικρόσωμος. Εἶχε γίνει ἴσαμε ἕνα βυζανιάρικο παιδάκι, μ᾽ ἕνα μεγάλο γέρικο κεφάλι, ποὺ τὸ κουνοῦσε ἀπὸ δῶ κι ἀπὸ κεῖ.

Ἄνοιξε τὸ στόμα του καὶ μοῦ εἶπε: «σὲ λίγη ὥρα θὰ ξημερώσει καὶ θὰ ἔρθουνε νὰ μὲ πάρουνε ἐκεῖνοι ποὺ μὲ στείλανε!» τοῦ λέω:

«Ποιοὶ σὲ στείλανε;». Εἶπε κάτι μπερδεμένα λόγια, δίχως νὰ καταλάβω τίποτα. Ὕστερα μοῦ λέγει: «Ἐκεῖ ποὺ βρίσκομαι εἶναι κι ἄλλοι πολλοὶ ἀπὸ κείνους ποὺ σὲ περιπαίζανε γιὰ τὴν πίστη σου, καὶ τώρα καταλάβανε πὼς οἱ ἐξυπνάδες δὲν περνοῦνε παραπέρα ἀπὸ τὸ νεκροταφεῖο. Εἶναι καὶ κάποιοι ἄλλοι ποὺ τοὺς ἔκανες καλό, κι αὐτοὶ σὲ κακολογούσανε. Κι ὅσο τοὺς συχωροῦσες, τόσο αὐτοὶ γινότανε χειρότεροι. Γιατὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἀντὶ νὰ τὸν κάνει ἡ καλοσύνη νὰ χαίρεται, αὐτὸς πικραίνεται, ἐπειδὴ τὸν κάνει νὰ νοιώθει τὸν ἑαυτό του νικημένο.

Τοῦτοι βρίσκονται σὲ χειρότερη κατάσταση ἀπὸ μένα, καὶ δὲ μποροῦνε νὰ βγοῦνε ἀπὸ τὴ σκοτεινὴ φυλακή τους γιὰ νά ῾ρθουνε νὰ σὲ βροῦνε, ὅπως ἔκανα ἐγώ. Βασανίζονται πολὺ σκληρά, γιατὶ δέρνονται μὲ τὴ μάστιγα τῆς ἀγάπης, ὅπως εἶπε ἕνας ἅγιος.

Πόσο ἀλλιώτικος εἶναι ὁ κόσμος ἀπ᾽ ὅ,τι τὸν βλέπαμε!

Ἀνάποδος ἀπὸ τὴν ἔξυπνη ἀντίληψή μας. Τώρα καταλάβαμε πὼς ἡ ἐξυπνάδα μας ἦτανε βλακεία, οἱ κουβέντες μας πονηρὲς μικρολογίες, κι οἱ χαρές μας Ψευτιὰ καὶ ἀπάτη.

Ἐσεῖς ποὺ ἔχετε στὴν καρδιά σας τὸ Χριστό, καὶ ποὺ γιὰ σᾶς ὁ λόγος του εἶναι ἀλήθεια, ἡ μονάχη ἀλήθεια, ἐσεῖς κερδίσατε τὸ Μεγάλο Στοίχημα, ποὺ μπαίνει ἀνάμεσα στοὺς πιστοὺς καὶ στοὺς ἀπίστους, αὐτὸ τὸ στοίχημα ποὺ τὸ ἔχασα ἐγὼ ὁ ἐλεεινός, καὶ χάθηκα, καὶ τρέμω κι ἀναστενάζω, καὶ δὲ βρίσκω ἡσυχία: Ἀληθινά, στὸν Ἅδη δὲν ὑπάρχει πιὰ μετάνοια. Ἀλίμονο σ᾽ ὅσους πορεύονται ὅπως πορευθήκαμε ἐμεῖς, τὸν καιρὸ ποὺ εἴμαστε ἀπάνω στὴ γῆ. Ἡ σάρκα μας εἶχε μεθύσει, καὶ ἐμπαίξαμε ἐκείνους ποὺ πιστεύανε στὸ Θεὸ καὶ στὴ μέλλουσα ζωή, κι ὁ πολὺς κόσμος μας χειροκροτοῦσε. Σᾶς λέγαμε ἀνόητους, σᾶς κάναμε περίπαιγμα, κι ὅσο ἐσεῖς δεχόσαστε μὲ καλοσύνη τὰ πειράγματά μας, τόσο μεγάλωνε ἡ δική μας ἡ κακία.

Βλέπω καὶ τώρα πόσο θλιβόσαστε ἀπὸ τὸ φέρσιμο τῶν κακῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ πὼς δεχόσαστε μὲ ὑπομονὴ τὶς φαρμακερὲς σαΐτες ποὺ βγάζουνε ἀπὸ τὸ στόμα τους, λέγοντάς σας ὑποκριτές, θεομπαῖχτες καὶ λαοπλάνους. Ἂν βρισκότανε, οἱ δυστυχεῖς στὴ θέση ποὺ βρίσκομαι τώρα, καὶ βλέπανε ἀπὸ δῶ ποὺ βλέπω, θὰ τρομάζανε γιὰ ὅ,τι κάνουνε. Θέλω νὰ φανερωθῶ σ᾽ αὐτοὺς καὶ νὰ τοὺς πῶ ν᾽ ἀλλάξουνε δρόμο, μὰ δὲν ἔχω τὴν ἄδεια, ὅπως δὲν τὴν εἶχε κι ἐκεῖνος ὁ πλούσιος καὶ γιὰ τοῦτο παρακαλοῦσε τὸν Πατριάρχη Ἀβραὰμ νὰ στείλει τὸ φτωχὸ τὸ Λάζαρο. Μὰ καὶ ἐκεῖνον δὲν τὸν ἔστειλε, καὶ τοῦτο, γιὰ νὰ γίνουνε ἴδια ἄξιοι τῆς καταδίκης ὅσοι ἁμαρτάνουνε, κι ἄξιοί της σωτηρίας ὅσοι πορεύονται τὴ στράτα τοῦ Θεοῦ.

«Ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ρυπαρὸς ῥυπαρευθέτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνη ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι».

Μ᾽ αὐτὰ τὰ λόγια, τὸν ἔχασα ἀπὸ μπροστά μου.

Τα Μυστικά Άνθη, εκδ. Παπαδημητρίου, Αθήνα 1973